Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
přednesené dne 24. září 2015 [1]

Spojené věci C-359/14 a C-475/14

ERGO Insurance SE, jednající prostřednictvím své pobočky ERGO Insurance SE Lietuvos filialas
proti
If P&C Insurance AS, jednající prostřednictvím své pobočky If P&C Insurance AS filialas
[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Vilniaus miesto apylinkės teismas (Litva)]
a
AAS Gjensidige Baltic, jednající prostřednictvím své pobočky AAS „Gjensidige Baltic“ Lietuvos filialas
proti
UAB DK „PZU Lietuva“

[Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litva)]

„Soudní spolupráce v občanských věcech — Určení rozhodného práva — Oblast působnosti nařízení Řím I a Řím II — Směrnice 2009/103/ES — Nehoda způsobená tahačem s přívěsem v případě, kdy je každé z těchto vozidel pojištěno jinou pojišťovnou pro případ občanskoprávní odpovědnosti — Nehoda, k níž došlo v jiném členském státě, než ve kterém byly uzavřeny smlouvy o pojištění občanskoprávní odpovědnosti“

1. Tahač s přívěsem se v jednom členském státě stane účastníkem dopravní nehody, přičemž obě vozidla jsou registrována v jiném členském státě, v němž jsou rovněž pojištěna u dvou různých pojišťoven pro případ občanskoprávní odpovědnosti. Pojistitel tahače (tažného vozidla) vyplatí v plném rozsahu náhradu škody osobě poškozené při dopravní nehodě. Tento pojistitel následně uplatní regresní nárok na náhradu části dané platby proti pojistiteli přívěsu (taženého vozidla).

2. Svými žádostmi o rozhodnutí o předběžné otázce v projednávaných věcech žádají oba předkládající soudy o určení, zda takový regresní nárok spadá do oblasti působnosti unijních norem, které stanoví právo rozhodné v občanských a obchodních věcech, a v případě kladné odpovědi, které normy jsou v projednávaných věcech použitelné. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-359/14 předložil Vilniaus miesto apylinkės teismas (okresní soud města Vilnius) a žádost ve věci C-475/14 předložil Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Nejvyšší soud Litvy). V obou věcech vyvstávají důležité otázky týkající se oblasti působnosti a výkladu unijních právních předpisů, které harmonizují kolizní normy, tedy konkrétně nařízení Řím I [2] a Řím II [3]. Vyvstává rovněž otázka, zda směrnice 2009/103/ES [4] stanoví v tomto ohledu zvláštní pravidla určení rozhodného práva, pokud jde o dopravní nehody.

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) (Úř. věst. L 177, s. 6).

3 — Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) (Úř. věst. L 199, s. 40).

4 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. září 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění (Úř. věst. L 263, s. 11) (dále jen „směrnice 2009/103“ nebo „směrnice“).

Právní rámec

Systém harmonizace mezinárodního práva soukromého v občanských a obchodních věcech

3. V rámci harmonizace mezinárodního práva soukromého v občanských a obchodních věcech mezi členskými státy byla nejprve Bruselskou úmluvou [5] stanovena pravidla pro určení státu, jehož soudy mají příslušnost projednat a rozhodnout spor s mezinárodním prvkem. Uvedená úmluva byla následně nahrazena nařízením „Brusel I“ [6]. Proces harmonizace poté pokračoval uzavřením Římské úmluvy [7]. Dalším krokem bylo přijetí dvou nařízení (známých jako nařízení Řím I a nařízení Řím II) s cílem zajistit, aby se v situacích, kdy dochází ke kolizi právních řádů, použila v celé Evropské unii stejná pravidla pro určení vnitrostátních právních předpisů, kterými se bude dané řízení řídit, a to bez ohledu na to, ve kterém členském státě je řízení zahájeno. Hlavními cíli nařízení Řím I a Řím II je zajistit řádné fungování vnitřního trhu, zvýšení předvídatelnosti výsledku sporů, jistota ohledně rozhodného práva a volný pohyb soudních rozhodnutí [8].

4. Pro obě nařízení platí některé společné zásady včetně cíle, kterým je zajistit, aby jejich věcná působnost a výklad byly navzájem v souladu i v souladu s nařízením Brusel I [9]. Je rovněž slučitelné s oběma nařízeními, jsou-li jinými ustanoveními unijního práva stanoveny kolizní normy ve zvláštních oblastech [10].

Nařízení Řím I

5. Nařízení Řím I se vztahuje na „smluvní závazkové vztahy podle občanského a obchodního práva v případě kolize právních řádů“ [11].

6. Obecným pravidlem je, že se smlouvy řídí právem, které si strany zvolí [12].

7. Pokud si strany nezvolí rozhodné právo, bude právo rozhodné pro smlouvu zásadně určeno podle obecných pravidel stanovených v článku 4. Článek 4 odst. 1 stanoví pravidla určení rozhodného práva pro některé konkrétní druhy smluv. Jiné druhy smluv či hybridní smlouvy se podle čl. 4 odst. 2 řídí právem země, v níž má strana, která je povinna poskytnout plnění charakteristické pro smlouvu, obvyklé bydliště. Za jiných okolností se smlouva řídí právem země, s níž je nejúžeji spojena (čl. 4 odst. 3 a 4).

5 — Úmluva o soudní příslušnosti a o výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32). Úplné znění, viz Úř. věst. 1998, C 27, s. 1.

6 — Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42) (dále jen „nařízení Brusel I“). Uvedené nařízení se nevztahuje na Dánsko (čl. 1 odst. 3).

7 — Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Úř. věst. 1980, L 266, s. 1).

8 — Viz bod 6 odůvodnění nařízení Řím I i nařízení Řím II.

9 — Viz bod 7 odůvodnění nařízení Řím I i nařízení Řím II.

10 — Viz bod 40 odůvodnění nařízení Řím I a článek 23 uvedeného nařízení. Viz rovněž bod 35 odůvodnění nařízení Řím II a článek 27 uvedeného nařízení.

11 — Článek 1 odst. 1.

12 — Článek 3 odst. 1.

8. Další konkrétní druhy smluv jsou upraveny v článcích 5 až 8. Článek 7 se týká práva rozhodného pro pojistné smlouvy. Článek 7 odst. 3 stanoví, že pro smlouvy tohoto druhu mohou strany zvolit pouze některá konkrétní práva v souladu s článkem 3. Mezi ně patří právo státu, v němž se nachází riziko v okamžiku uzavření smlouvy [čl. 7 odst. 3 písm. a)] a právo země, v níž má pojistník obvyklé bydliště [čl. 7 odst. 3 písm. b)]. Článek 7 odst. 4 stanoví další pravidla pro pojistné smlouvy, pro které členský stát ukládá povinnost uzavřít pojištění [13].

9. Článek 15 se nazývá „Zákonná subrogace“. Stanoví: „Má-li určitá osoba (‚věřitel‘) smluvní pohledávku vůči jiné osobě (‚dlužníkovi‘) a třetí osoba je povinna uspokojit věřitele nebo na základě této povinnosti věřitele uspokojila, určuje právo, kterým se řídí povinnost této třetí osoby, zda a v jakém rozsahu je třetí osoba oprávněna uplatnit vůči dlužníkovi práva, která měl věřitel vůči dlužníkovi podle práva rozhodného pro jejich vztah.“

10. Podle článku 16, „[u]platňuje-li věřitel pohledávku vůči více dlužníkům, kteří odpovídají za uspokojení téže pohledávky, a jeden z dlužníků již pohledávku zcela nebo zčásti uspokojil, řídí se regresní právo tohoto dlužníka vůči ostatním spoludlužníkům za poskytnuté plnění právem, které se použije na závazkový vztah tohoto dlužníka vůči věřiteli. Ostatní dlužníci mohou uplatnit námitky, které měli vůči věřiteli v rozsahu, který připouští právo, jímž se řídily jejich závazkové vztahy vůči věřiteli.“

Nařízení Řím II

11. Nařízení Řím I se vztahuje na „[…] mimosmluvní závazkové vztahy občanského a obchodního práva v případě kolize právních řádů. […]“ [14].

12. Kapitola II má název „Civilní delikty“ Článek 4 odst. 1 stanoví obecné pravidlo, že „rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z civilních deliktů, [je] právo země, kde škoda vznikla, bez ohledu na to, ve které zemi došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody, a bez ohledu na to, ve které zemi nebo kterých zemích se projevily nepřímé následky této skutečnosti“. Pravidla pro některé konkrétní mimosmluvní závazkové vztahy jsou uvedena v článcích 5 až 12 [15].

13. Článek 18 umožňuje poškozenému vznést nárok přímo proti pojistiteli povinné osoby. Stanoví: „Poškozený může vznést nárok přímo proti pojistiteli osoby povinné k nahrazení škody, stanoví-li to právo rozhodné pro daný mimosmluvní závazkový vztah nebo právo rozhodné pro danou pojistnou smlouvu.“

14. V kapitole V jsou stanovena některá společná pravidla, a to včetně ustanovení článku 19 týkajících se subrogace a ustanovení článku 20 o nárocích ze společné odpovědnosti. Uvedená ustanovení jsou obdobná článkům 15 a 16 nařízení Řím I.

Směrnice 2009/103

15. Směrnice 2009/103 kodifikuje znění směrnic upravujících pojištění pro případ občanskoprávní odpovědnosti, pokud jde o provoz motorových vozidel. Podle uvedené směrnice musí být vozidla pokrytá povinným pojištěním provozu motorových vozidel pojištěna pro provoz v celé Evropské unii. V projednávané věci jsou relevantní následující body odůvodnění směrnice. Podle bodu 12 odůvodnění je povinnost členských států zaručit pojistné krytí alespoň v určitých minimálních částkách důležitým

13 — Podklady předložené Soudnímu dvoru neuvádí dostatečně podrobné informace o litevských a německých zákonech upravujících povinné pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel na to, abych mohl poskytnout jakýkoli užitečný komentář k tomu, jakou roli by mohl hrát čl. 7 odst. 4.

14 — Článek 1 odst. 1.

15 — Uvedená pravidla se však nevztahují na takové regresní nároky, jako jsou nároky vyplývající z dopravní nehody.

prvkem pro zajištění ochrany poškozených. Bod 26 odůvodnění stanoví: „V zájmu pojištěného by každá pojistná smlouva měla za jediné pojistné zaručovat krytí v každém členském státě požadované jeho právními předpisy nebo krytí požadované právními předpisy členského státu, ve kterém má vozidlo obvyklé stanoviště, je-li vyšší.“

16. Pojem „vozidlo“ je definován jako „jakékoli motorové vozidlo určené k pohybu po souši, s mechanickým pohonem, nepohybující se však po kolejích a jakékoli přípojné vozidlo, ať již připojené či nepřipojené“ [16].

17. Obecná zásada stanovená v článku 3 zní, že každý členský stát je povinen přijmout vhodná opatření, aby zajistil, že občanskoprávní odpovědnost z provozu vozidel, která mají obvyklé stanoviště na jeho území, je kryta pojištěním [17].

18. Článek 14 stanoví:

„Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby všechny pojistné smlouvy povinného pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu vozidel:

a) pokrývaly, na základě jediného pojistného a během celé doby trvání smlouvy, celé území Společenství, včetně případného období, během kterého zůstane vozidlo v jiných členských státech po dobu trvání smlouvy, a

b) na základě tohoto jediného pojistného zaručovaly pojistnou ochranu předepsanou právními předpisy v každém členském státě, popřípadě pojistnou ochranu předepsanou právními předpisy v členském státě, ve kterém má vozidlo své obvyklé stanoviště, pokud je tato pojistná ochrana vyšší.“

Litevské právo

19. Článek 16 zákona č. 1X-378 ze dne 14. června 2001 o povinném pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel má název „Zásady pro vyplacení náhrady škody“. Článek 16 odst. 1 stanoví, že odpovědný pojistitel či kancelář vyplatí náhradu škody, pokud provozovateli motorového vozidla vznikne občanskoprávní odpovědnost za škodu způsobenou třetí osobě. Uvedená náhrada bude vyplacena podle právních předpisů upravujících povinné pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel ve státě, v němž k dopravní nehodě došlo. Podle čl. 16 odst. 5 platí obecné pravidlo, že je-li v okamžiku dopravní nehody tažené vozidlo spojeno s tažným vozidlem, vyplácí se náhrada škody způsobené taženým vozidlem podle pojistné smlouvy vztahující se na tažné vozidlo. Náhrada podle smlouvy vztahující se na tažené vozidlo se vyplatí pouze, pokud se obě vozidla od sebe při nehodě oddělí a uživateli taženého vozidla vznikne občanskoprávní odpovědnost k náhradě škody.

Německá právní úprava

20. Předkládající soud ve věci C-475/14 vysvětluje, že litevská a německá právní úprava se řídí odlišnými zásadami pro rozdělení odpovědnosti mezi pojistitele tažného vozidla a pojistitele taženého vozidla v případech, kdy je škoda vzniklá při dopravní nehodě způsobena soupravou takových vozidel. Podle litevské právní úpravy je situace taková, jak bylo popsáno výše. Podle německé právní úpravy

16 — Článek 1 odst. 1. Viz rozsudek Vnuk (C-162/13, EU:C:2014:2146).

17 — Členské státy se podle článku 5 mohou za určitých podmínek od této povinnosti odchýlit, pokud jde o určité fyzické nebo právnické osoby, veřejnoprávní i soukromoprávní. Nic v podkladech předložených Soudnímu dvoru nenaznačuje, že by článek 5 byl relevantní v původních řízeních v obou projednávaných věcech.

jsou však pojistitelé tažného a taženého vozidla povinni uhradit každý polovinu škody způsobené soupravou a to bez ohledu na to, zda se při nehodě tažené vozidlo oddělilo od vozidla tažného, ledaže se pojištění dohodnou jinak [18]. Mezi litevskou a německou právní úpravou navíc existují rozdíly v úpravě promlčecí doby pro uplatnění regresního nároku.

Skutkový stav, původní řízení a předběžné otázky

Věc C-359/14

21. Dne 1. září 2011 sjel v okolí Mannheimu (Německo) tahač s přívěsem při otáčení v úzké ulici ze silnice a převrátil se, čímž vznikla škoda ve výši 2 247,45 EUR (7 760,02 LTL). Policie města Cochem (Německo) zjistila, že odpovědnost za nehodu a vzniklou škodu nese řidič tahače. V době nehody byla občanskoprávní odpovědnost vlastníka či právoplatného uživatele tahače pokryta povinným ručením u pojišťovny ERGO SE (dále jen „ERGO“), kdežto přívěs byl pojištěn u pobočky pojišťovny If P&C Insurance AS (dále jen „If P&C“). Obvyklé místo činnosti obou pojišťoven se nachází v Litvě. Pojišťovna ERGO zaplatila náhradu škody vzniklé při nehodě. Následně podala v Litvě žalobu, v níž uplatňovala společnou odpovědnost pojišťovny If P&C za vzniklou škodu.

22. Vilniaus miesto apylinkės teismas poukazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu Litvy, podle něhož je právní vztah mezi pojistitelem tažného vozidla a pojistitelem taženého vozidla v případě, že vyvstane otázka regresního nároku prvního pojistitele vůči druhému pojistiteli, smluvním vztahem. Předkládající soud však považuje situaci za nejasnou, jelikož pojmy smluvní a mimosmluvní závazkový vztah zakotvené v unijním právu jsou svou povahou autonomní. Navíc mezi oběma pojistiteli neexistuje žádná písemná či ústní smlouva. Za těchto okolnosti rovněž není jasné, zda by mělo být právo rozhodné pro tento spor (německé či litevské) určeno podle nařízení Řím II či nikoli.

Věc C-475/14

23. Dne 21. ledna 2011 došlo v Německu k dopravní nehodě, během níž tahač spojený s přívěsem způsobil majetkovou újmu třetí osobě. V době nehody byla občanskoprávní odpovědnost vlastníka či právoplatného uživatele tahače kryta litevskou pobočkou pojišťovny AAS Gjensidige Baltic (dále jen „Gjensidige Baltic“), kdežto přívěs byl pojištěn u UAB DK PZU Lietuva (dále jen „UAB“). Němečtí zástupci poškozeného vznesli nárok na náhradu škody ve výši 1 254,36 EUR (4 331,05 LTL), který uhradila Gjensidige Baltic. Gjensidige Baltic poté usilovala o získání poloviny výše uvedené náhrady, tedy částky 672,02 EUR (2 165,53 LTL), od pojistitele přívěsu. V projednávané věci následně vznikl spor týkající se práva (litevského či německého) rozhodného pro regresní nárok společnosti Gjensidige Baltic a také týkající se otázky, zda je uvedený pojistitel odpovědný samostatně či společně s UAB.

24. Vilniaus miesto apylinkės teismas dotčený nárok společnosti Gjensidige Baltic přiznal. Rozhodl, že jelikož ke škodě způsobené dopravní nehodou došlo v Německu, je podle čl. 4 odst. 1 nařízení Řím II právem rozhodným pro mimosmluvní závazkový vztah vyplývající z civilního deliktu německé právo. Uvedený rozsudek následně zrušil Vilniaus apygardos teismas (krajský soud ve Vilniusu). Společnost Gjensidige Baltic poté podala kasační opravný prostředek k Lietuvos Aukščiausiasis Teismas. Posledně jmenovaný soud má za to, že se jím projednávaný spor týká zejména otázky, jakým způsobem mají být kvalifikovány vztahy mezi pojistiteli tažného vozidla a pojistiteli taženého vozidla a které právo (německé či litevské) je na tyto vztahy použitelné.

18 — V předkládacím rozhodnutí ve věci C-475/14 zmiňuje předkládající soud rozsudek německého Spolkového soudního dvora č. IV 279/08 ze dne 27. října 2010. Dotčená věc se týkala vozidel pokrytých německými pojistnými smlouvami, které se řídily německým režimem pojištění. Tím se uvedená věc liší od situace v původním řízení, v níž jsou dotčena vozidla registrovaná v zahraničí, na něž se vztahují pojistné smlouvy uzavřené v jiném členském státě.

25. Předkládající soud považuje za důležité určit, zda má být čl. 14 písm. b) směrnice 2009/103 považován za pravidlo určující rozhodné právo nejen v případech týkajících se ochrany osob poškozených při dopravní nehodě, ale také při řešení regresního nároku pojistitele v případě, kdy je účastníkem dopravní nehody souprava tažného a taženého vozidla.

26. Soudnímu dvoru byly proto v projednávaných věcech položeny následující předběžné otázky.

Ve věci C-359/14 klade Vilniaus miesto apylinkės teismas následující otázky:

„1. Musí být čl. 4 odst. 4 [nařízení Řím I], podle něhož ‚[n]ení-li možné určit rozhodné právo podle odstavce 1 nebo 2, řídí se smlouva právem země, s níž je nejúžeji spojena', vykládán v tom smyslu, že se za takových okolností, jako jsou okolnosti v projednávané věci, použije německé právo?

2. V případě záporné otázky na první odpověď, musí být zásada zakotvená v článku 4 [nařízení Řím II] vykládána v tom smyslu, že za takových okolností, jako jsou okolnosti v projednávané věci, musí být rozhodné právo pro spor mezi pojistitelem tahače a pojistitelem přívěsu určeno podle práva státu místa vzniku škody z dopravní nehody?"

Ve věci C-475/14 pokládá Lietuvos Aukščiausiasis Teismas následující otázky:

„1. Stanoví čl. 14 písm. b) směrnice 2009/103 kolizní normu, která by se z hlediska působnosti *ratione personae* měla použít nejen na poškozeného při dopravní nehodě, ale rovněž na pojistitele vozidla odpovědného za způsobení škody, a to pro účely určení práva rozhodného pro vzájemné vztahy takových pojistitelů, a jedná se o zvláštní normu ve vztahu ke kolizním normám stanoveným v nařízeních Řím I a Řím II?

2. V případě záporné odpovědi na první otázku je třeba určit, zda právní vztahy mezi pojistiteli v projednávané věci spadají pod pojem ‚smluvní závazkové vztahy' ve smyslu čl. 1 odst. 1 nařízení Řím I. Pokud právní vztahy mezi pojistiteli spadají pod pojem ‚smluvní závazkové vztahy', je následně třeba určit, zda takové vztahy spadají do kategorie pojistných smluv (právních vztahů) a zda je právo rozhodné pro takové vztahy třeba určit v souladu s článkem 7 nařízení Řím I.

3. V případě záporné odpovědi na první dvě otázky je třeba určit, zda v případě regresního nároku spadají právní vztahy mezi pojistiteli vozidel v soupravě pod pojem ‚mimosmluvní závazkové vztahy' ve smyslu [nařízení Řím II] a zda je třeba z hlediska určení rozhodného práva v souladu s čl. 4 odst. 1 nařízení Řím II takové vztahy považovat za odvozené právní vztahy vznikající v důsledku dopravní nehody (deliktu) či nikoli. Je třeba v takové věci, jako je projednávaná věc, považovat pojistitele vozidel v soupravě za dlužníky, kteří nesou společnou odpovědnost za stejný nárok ve smyslu článku 20 nařízení Řím II a je třeba právo použitelné na jejich vzájemné vztahy určit podle uvedené normy ?"

27. Ve věci C-359/14 předložily písemná vyjádření společnosti ERGO a If P&C, německá a litevská vláda a Evropská komise. Ve věci C-475/14 předložily písemná vyjádření společnost Gjensidige Baltic, Litva a Komise. Obě věci byly spojeny pro účely ústní části řízení a vydání rozsudku. Jednání se nekonalo, neboť nebylo navrženo.

Posouzení

Úvodní poznámka

28. Společnost If P&C a litevská vláda uvádějí, že Litva je signatářem Haagské úmluvy o právu použitelném pro dopravní nehody [19]. Článek 2 odst. 5 uvedené úmluvy však stanoví, že se nevztahuje na žaloby a postihy náležející pojišťovnám. Úmluva proto není relevantní pro určení práva rozhodného v projednávané věci.

Směrnice 2009/103

29. Ve věci C-475/14 se Lietuvos Aukščiausiasis Teismas první otázkou táže, zda čl. 14 písm. b) směrnice 2009/103 stanoví zvláštní kolizní normu pro regresní nároky. Uvedená otázka má stejný význam i ve věci C-359/14, ačkoli ji v dané věci Vilniaus miesto apylinkės teismas výslovně nepoložil.

30. Společnost Gjensidige Baltic tvrdí, že čl. 14 písm. b) představuje v tomto směru *lex specialis*.

31. S tím nesouhlasím.

32. Ze znění a cílů směrnice vyplývá, že čl. 14 písm. b) nestanoví zvláštní pravidla určení práva rozhodného pro regresní nároky mezi pojistiteli.

33. Zaprvé, jak správně upozorňuje Komise, směrnice neharmonizuje pravidla pro určování rozhodného práva ve sporech týkajících se dopravních nehod. Obecným cílem směrnice je spíše zajistit ochranu osob poškozených při dopravní nehodě tím, že jim zaručí existenci pojistného krytí [20].

34. Zadruhé čl. 14 písm. b) je třeba vykládat ve spojení s čl. 14 písm. a). Pokud jde o pojištění vozidel, článek 14 ukládá členským státům povinnost zajistit, aby všechny pojistné smlouvy pokrývaly na základě jediného pojistného po celou dobu smlouvy celé území Evropské unie a zaručovaly na základě tohoto jediného pojistného v každém členském státě pojistnou ochranu předepsanou právními předpisy, popřípadě pojistnou ochranu předepsanou právními předpisy v členském státě, ve kterém má vozidlo své stanoviště, pokud je tato pojistná ochrana vyšší [21]. Uvedený text se týká výlučně územní působnosti a úrovně ochrany, kterou je pojistitel povinen poskytnout, a to s cílem zajistit dostatečnou ochranu osob poškozených při dopravní nehodě.

35. Nelze tedy uvažovat o rozšíření významu textu v tom smyslu, že by představoval zvláštní pravidlo pro určení rozhodného práva ve sporech mezi pojišťovnami, pokud jde o regresní nároky. Znění ani účel směrnice jednoduše řečeno takový výklad nepodporují.

Obecné poznámky k nařízením Řím I a Řím II

36. Účastníci řízení zastávají rozdílné názory na otázku, zda má být právo rozhodné pro regresní nárok určeno podle ustanovení nařízení Řím I nebo nařízení Řím II. Jejich stanoviska se v zásadě liší v závislosti na tom, zda mají za to, že regresní nárok vychází ze smluvního vztahu (pojistných smluv) nebo ze vztahu mimosmluvního (dopravní nehoda).

19 — Viz Hague Conference on Private International Law Acts and documents of the 11th session 1968 (Svazek III, Road Traffic Accidents, s. 223).

20 — Viz bod 12 odůvodnění směrnice.

21 — Viz bod 26 odůvodnění směrnice.

37. Tři účastníci řízení ve věci C-359/14 (společnost If P&C, Německo a Komise) tvrdí, že jelikož regresní nárok vychází ze a) smlouvy mezi pojistníkem a pojistitelem tažného vozidla a b) smlouvy mezi pojistníkem a pojistitelem taženého vozidla a souvisí s nimi, je regresní nárok svou povahou smluvní. Rozhodné právo je tedy třeba určit na základě nařízení Řím I a použije se litevské právo. Společnost If P&C má za to, se dotčená situace řídí článkem 7 nařízení Řím I, který upravuje zvlášť pojistné smlouvy. Německo tvrdí, že se použije článek 16 nařízení Řím I, který se týká nároků ze společné odpovědnosti.

38. Komise poukazuje na to, že v rámci článku 5 Bruselské úmluvy je pojem „ve věcech týkajících se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti“ svou povahou „zbytkový“, neboť je přichází na řadu až po posouzení, zda „předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy“. Komise tvrdí, že nárok pojistitele spadá do oblasti působnosti článku 15 a článku 16 nařízení Řím I. Z článku 16 (který upravuje společnou odpovědnost) vyplývá, že má-li věřitel pohledávku vůči více dlužníkům, kteří odpovídají za uspokojení téže pohledávky, nemusí být samotní dlužníci navzájem ve smluvním vztahu. Má-li situace, v níž existují nároky ze společné odpovědnosti, spadat do oblasti působnosti nařízení Řím I, postačí tedy, pokud existuje smluvní vztah mezi každým z dlužníků a jeho věřitelem.

39. Společnost ERGO tvrdí, že se použije nařízení Řím II. Dopravní nehoda má za následek vznik mimosmluvních vztahů mezi osobou povinnou k náhradě škody a poškozeným. Podle čl. 4 odst. 1 nařízení Řím II je tedy rozhodným právem právo německé a regresní nárok se bude řídit ustanoveními o společné odpovědnosti v článku 20 nařízení Řím II. Litevská vláda argumentuje tím, že pojem mimosmluvní závazkové vztahy je třeba vykládat široce a vztah mezi pojistiteli je bližší mimosmluvnímu vztahu.

40. Společnost Gjensidige Baltic ve věci C-475/14 tvrdí, že právní vztah mezi pojistiteli tažného a taženého vozidla je odvozen od dopravní nehody, a vztahuje se tedy na něj nařízení Řím II. Právo rozhodné pro regresní nárok mezi pojistiteli tedy určuje článek 20 (který se týká společné odpovědnosti dlužníků) uvedeného nařízení. Litva a Komise zastávají stejná stanoviska i ve věci C-359/14.

41. Je regresní nárok pojistitele tažného vozidla vůči pojistiteli taženého vozidla odvozen ze smluvního závazkového vztahu nebo z mimosmluvního závazkového vztahu? Nesporné jsou podle všeho minimálně následující skutečnosti.

42. Zaprvé nařízení Řím I nevymezuje pojem „smluvní závazkové vztahy“.

43. Zadruhé věcná působnost nařízení Řím I by měla být v souladu s nařízením Řím II a naopak a věcná působnost obou těchto nařízení by měla být v souladu s věcnou působností nařízení Brusel I [22].

44. Zatřetí Soudní dvůr je v projednávaných věcech tázán, zda v situaci, kdy dva či více pojistitelů mohou být na základě příslušných pojistných smluv společně a nerozdílně odpovědní za vyplacení náhrady poškozenému, kterému vznikla újma v důsledku deliktního jednání pojistníka, přičemž jeden z pojistitelů tuto náhradu vyplatil v plné výši a žádá o částečnou náhradu od ostatních pojistitelů, se pro určení rozhodného práva použijí pravidla stanovená v nařízení Řím I nebo v nařízení Řím II. Ačkoli nelze bez dalšího použít judikaturu týkající se nařízení Brusel I a příslušnosti, uznávání a výkonu rozsudků, Soudní dvůr může přesto z uvedené judikatury vycházet.

45. Mám za to, že relevantní jsou následující zásady odvozené od judikatury týkající se nařízení Brusel I.

22 — Viz bod 7 odůvodnění nařízení Řím I i nařízení Řím II. Viz dále rozsudek ÖFAB (C-147/12, EU:C:2013:490, bod 28).

46. Zaprvé výraz „pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 nařízení Brusel I a výraz „ve věcech týkajících se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti“ ve smyslu čl. 5 bodu 3 tohoto nařízení musí být vykládány autonomně, a to především s přihlédnutím k systematice a cílům tohoto nařízení [23]. Totéž musí platit i pro pojmy „smluvní závazkové vztahy“ v nařízení Řím I a „mimosmluvní závazkové vztahy“ v nařízení Řím II.

47. Dále je třeba mít na paměti, že v rozsahu, v němž nařízení Brusel I nahradilo Bruselskou úmluvu, je pro výklad ustanovení nařízení Brusel I relevantní i výklad Soudního dvora, pokud jde o ustanovení posledně jmenované úmluvy [24].

48. Z ustálené judikatury dále vyplývá, že výraz „[věci týkající] se smlouvy nebo nároků ze smlouvy“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení Brusel I předpokládá určení právního závazku svobodně přijatého jednou osobou vůči druhé, o který se opírá žalobcova žaloba [25]. Pojem „smluvní závazkové vztahy“ podle nařízení Řím I by tedy měl vycházet ze stejného základu.

49. Konečně výraz „ve věcech týkajících se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti“ ve smyslu čl. 5 odst. 3 nařízení Brusel I se vztahuje na všechny návrhy, které usilují o určení odpovědnosti žalovaného a *nesouvisí* se „[smlouvou nebo nároky ze smlouvy]“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. a) tohoto nařízení [26]. Jak správně upozorňuje Komise, pojem mimosmluvních věcí je pojem zbytkový. Stejná logika by měla platit pro rozlišení mezi smluvními závazkovými vztahy, které se řídí nařízením Řím I, a mimosmluvními závazkovými vztahy podle nařízení Řím II.

50. Budu se proto nejprve zabývat otázkou, zda je regresní nárok pojistitele svou povahou v zásadě smluvní. Pouze nebude-li spadat do této kategorie, bude třeba jej považovat za nárok mimosmluvní.

Nařízení Řím I

51. Předkládající soud se ve věci C-359/14 táže, zda čl. 4 odst. 4 nařízení Řím I znamená, že je třeba v původním řízení použít německé právo (první otázka). Ve věci C-475/14 se předkládající soud dotazuje, zda právní vztahy mezi pojistiteli tahače a přívěsu zakládají smluvní závazkové vztahy ve smyslu článku 1 nařízení Řím I. V případě kladné odpovědi se táže, zda se na určení rozhodného práva použije článek 7 nařízení Řím I (druhá otázka).

52. Z předkládacích rozhodnutí vyplývají dvě věci. Zaprvé v žádné z obou věcí nebyla mezi oběma pojistiteli uzavřena smlouva. Neexistuje tedy nic, na co by se mohla vztahovat ustanovení článku 3 o volbě práva a pravidla pro určení rozhodného práva při neexistenci volby práva stanovená v článku 4 nařízení Řím I, a relevantní není ani článek 7. Zadruhé byly pojistné smlouvy nepochybně uzavřeny mezi pojistníky v rámci pojištění tažného a taženého vozidla a jejich pojistiteli.

53. Ve věci C-359/14 ani ve věci C-475/14 nebylo zjištěno, že by se uvedené smlouvy řídily litevským právem. Právo rozhodné pro pojistné smlouvy je třeba učinit podle článku 3, článku 4 nebo článku 7. Ačkoli tento krok musí v konečném důsledku učinit vnitrostátní soud, z podkladů předložených Soudnímu dvoru vyplývá, že patrně půjde o právo litevské [27].

54. Pokud jde o regresní nárok pojistitele, mám nicméně za to, že rozhodné právo by mělo být z následujících důvodů určeno na základě pravidel stanovených nařízením Řím I.

23 — Viz rozsudek Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148, bod 18 a citovaná judikatura).

24 — Viz rozsudek Brogsitter (C-548/12, bod 19 a citovaná judikatura).

25 — Viz rozsudek ÖFAB (C-147/12, bod 33 a citovaná judikatura).

26 — Viz dále rozsudek Brogsitter (C-548/12, body 20 a 21). Viz rovněž rozsudek ÖFAB (C-147/12, bod 32 a citovaná judikatura).

27 — Buď výslovnou volbou práva (článek 3) nebo z důvodu, že poskytovatel služby (pojistitel) nebo pojistník mají na území Litvy své obvyklé bydliště [čl. 4 odst. 1 písm. b) a čl. 7 odst. 3 písm. b)]. Je rovněž pravděpodobné, že se v okamžiku uzavření smlouvy nacházelo v Litvě riziko [čl. 7 odst. 3 písm. a]. Pokud jde o možný význam čl. 7 odst. 4, viz poznámku pod čarou 13 výše.

55. Článek 1 odst. 1 nařízení Řím I stanoví, že se „[toto nařízení] vztahuje na smluvní závazkové vztahy podle občanského a obchodního práva v případě kolize právních řádů“. Uvedené znění se může vztahovat na takové situace, jako jsou situace dotčené v původních řízeních.

56. Článek 5 odst. 1 písm. a) nařízení Brusel I[28] obsahuje mírně odlišné znění, konkrétně „[...] ve věcech týkajících se smlouvy nebo nároků ze smlouvy [...]“. Věcná působnost harmonizačních aktů v oblasti mezinárodního práva soukromého v občanských a obchodních věcech by však měla být navzájem konzistentní[29]. Pro vymezení věcné působnosti nařízení Řím I je rozhodující význam, který je třeba připisovat výrazu „smluvní závazkové vztahy“ v čl. 1 odst. 1 uvedeného nařízení. Je tedy legitimní využít judikaturu týkající se nařízení Brusel I.

57. Soudní dvůr uvedl, že i když čl. 5 bod 1 písm. a) nařízení Brusel I nevyžaduje uzavření smlouvy, je přesto identifikace závazku pro použití tohoto ustanovení nezbytná, neboť příslušnost podle tohoto ustanovení se určuje podle místa, kde závazek, o nějž se jedná, byl nebo měl být splněn. Použití pravidla o zvláštní příslušnosti stanoveného v čl. 5 bodě 1 písm. a) „předpokládá určení právního závazku svobodně přijatého jednou osobou vůči jiné osobě, o který se opírá žalobcova žaloba“[30]. Výklad uvedeného ustanovení bez tohoto požadavku by překračoval rámec situací, které má nařízení Brusel I upravovat.

58. Mám za to, že uvedená kritéria pro analýzu existence věci, kde „předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy (a tedy existence „smluvních závazkových vztahů“), jsou v projednávaných věcech splněna. Každý z pojistitelů uzavřel s pojistníkem smlouvu, která stanoví více různých povinností. K povinnostem pojistitele patří poskytnutí pojistného krytí občanskoprávní odpovědnosti pojistníka. K povinnostem pojistníka patří povinnost uhradit pojistné. Nic přitom nenaznačuje, že by uvedené vzájemné závazky nepřijaly smluvní strany svobodně. Stručně řečeno, pokud jde o uvedené smluvní strany, „předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy“ a jedná se o „smluvní závazkové vztahy“.

59. Za účelem kvalifikace občanskoprávních nároků, které jsou předmětem původních řízení, by nyní mohlo být užitečné zkoumat dále vztahy mezi jednotlivými účastníky z abstraktnějšího hlediska.

60. Představme si, že dojde k dopravní nehodě, které se účastní tažné vozidlo a tažené vozidlo. Při nehodě vznikne újma poškozenému, který ji nijak nezavinil. Budiž osoba A pojistníkem tažného vozidla, osoba B pojistníkem taženého vozidla, osoba X poškozeným při dopravní nehodě, osoba C pojistitelem tažného vozidla a osoba D pojistitelem taženého vozidla. Osoby A a B způsobily škodu a újmu osobě X nebo jsou za ně odpovědné. Osoba X tedy má tedy vůči osobám A a B mimosmluvní nárok z deliktního či kvazideliktního jednání.

61. Osoby A a B mají obě smluvní vztah se svými pojistiteli – osobami C a D. Na základě příslušných smluv je osobě X vyplacena náhrada. Ačkoli náhradu vyplácí osobě X přímo osoba C nebo D, mezi osobou X na straně jedné a osobou C nebo D na straně druhé neexistuje smluvní vztah. Povinnost k úhradě vzniká na základě dopravní nehody a nároků z pojistných smluv.

62. Otázka, zda je platba uhrazena pojistníkům (osobám A a B) nebo přímo poškozené osobě X, není relevantní. Jelikož je povinnost k vyplacení náhrady zakotvena ve smlouvě, osoba příjemce takové náhrady (ať už jde o pojistníka, poškozeného nebo pojistitele taženého vozidla) nemění nic na povaze takového závazku. Jádro povinnosti poskytnout náhradu škody tedy spočívá ve smluvním závazku

28 — Obecným pravidlem podle nařízení Brusel I je, že osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, mohou být žalovány u soudů tohoto členského státu (článek 2). Článek 5 odst. 1 písm. a) nařízení Brusel I stanoví zvláštní příslušnost odchylnou od uvedeného obecného pravidla, když stanoví, že pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, může být osoba, která má bydliště na území některého členského státu, žalována u soudu místa plnění smluvního závazku.

29 — Viz bod 43 tohoto stanoviska.

30 — Viz rozsudek Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, body 46 a 47 a citovaná judikatura). Viz rovněž mé stanovisko ve věci Česká spořitelna (C 419/11, EU:C:2012:586, body 43 až 45).

(pojistitele odškodnit pojistníka), a nikoli v mimosmluvním závazkovém vztahu mezi viníkem a poškozeným založeným dopravní nehodou. Pokud by viník nebyl pojištěn, musel by nahradit poškozenému újmu způsobenou protiprávním jednáním sám. Bez smlouvy o poskytnutí pojistného krytí by pojišťovnám nevznikla žádná odpovědnost. Z výše uvedeného vyplývá, že regresní nárok jednoho pojistitele vůči druhému (v mnou uvedeném příkladu osoby C vůči osobě D) vychází z pojistných smluv; je tedy úzce spjat se smluvními závazky obou pojistitelů vůči příslušným pojistníkům, a spadá tedy do oblasti působnosti nařízení Řím I.

63. Vnášejí články 15 („Zákonná subrogace“) a 16 („Společná odpovědnost“) více světla do otázky, zda je třeba právo rozhodné pro regresní nárok určit podle nařízení Řím I?

64. Mám za to, že nikoli.

65. Článek 15 stanoví, že právo, kterým se řídí povinnost třetí osoby uspokojit věřitele, určuje, zda a v jakém rozsahu je třetí osoba oprávněna uplatnit vůči dlužníkovi práva, která měl věřitel vůči dlužníkovi podle práva rozhodného pro jejich vztah. Článek 16 se týká situací, kdy má věřitel pohledávku za více dlužníky, kteří odpovídají za uspokojení téže pohledávky.

66. Nejprve poukazuji na to, že obdobná ustanovení obsahují i články 19 a 20 nařízení Řím II, takže patrně nemohou být rozhodující pro určení, co je závazkovým vztahem smluvním (a tedy vztahem, který se řídí nařízením Řím I) a co mimosmluvním (a tedy vztahem, který se řídí nařízením Řím II) [31].

67. V odůvodnění nařízení Řím I nejsou bohužel nijak vysvětlena východiska či účel článku 15 nebo článku 16. Znění článku 15 nařízení Řím I je obdobné znění čl. 13 odst. 1 Římské úmluvy. V Giuliano-Lagardeově zprávě se uvádí, že v rámci „‚subrogace‘ příslušejí práva věřitele osobě, která měla z důvodu povinnosti uhradit dluh společně s jinými osobami nebo jejich jménem zájem na úhradě takového dluhu‘, a jelikož se úmluva vztahuje pouze na smluvní závazkové vztahy, omezuje se uvedené pravidlo pouze na práva smluvní povahy [32]. Autoři zprávy vysvětlují, že se ustanovení o subrograci nevztahují na subrogaci ze zákona v případě, kdy splatný dluh vychází z deliktního jednání (například pokud pojistitel vstoupí do práv pojištěného vůči osobě, která způsobila škodu). K zákonné subrogaci bude častěji docházet v případech, kdy věřitel poskytne dlužníkovi půjčku na základě ručení. Pokud ručitel (třetí osoba) následně dluh v plném rozsahu splní, vstupuje do postavení věřitele a vzniká mu pohledávka za dlužníkem.

68. Situace ve vnitrostátních řízeních v obou projednávaných věcech je však složitější, než je situace věřitele, dlužníka a ručitele.

69. Článek 16 nařízení Řím I zachovává kontinuitu rozhodného práva v případech, kdy existuje společná odpovědnost v rámci smluvních závazkových vztahů. Není však nijak užitečný, pokud jde o určení, zda je původní závazkový vztah smluvní či mimosmluvní povahy.

70. Mám tedy za to, že žádné z uvedených ustanovení nevnáší více světla do otázky, zda regresní nárok spadá do oblasti působnosti nařízení Řím I.

71. Na základě výše uvedené analýzy mám za to, že v případě, kdy je dva nebo více pojistitelů společně a nerozdílně odpovědných za náhradu škody poškozenému, jemuž vznikla ztráta, škoda či újma v důsledku kvazideliktního či deliktního jednání či opomenutí pojistníka nebo pojistníků, a jeden z pojistitelů takovou náhradu vyplatil a nyní se domáhá náhrady od druhého či od ostatních pojistitelů, je třeba povinnost pojistitele nahradit škodu pojistníkovi nebo poškozenému jménem

31 — Viz důvodovou zprávu k návrhu Komise nařízení Evropského parlamentu a Rady o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy („Řím II“) (COM(2003) 427 final, s. 26).

32 — Viz zprávu prof. M. Giuliana, Univerzita v Milánu, a prof. P. Lagardea, Univerzita Paříž I, o úmluvě o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Úř. věst. 1980, C 282, s. 1), článek 13 („Subrogace“).

pojistníka považovat za smluvní závazek pro účely nařízení Řím I. Smluvní povaha závazku poskytnout náhradu není dotčena tím, zda pojistitel vyplatí dotčenou částku přímo poškozenému nebo zda jeden pojistitel nahradí určitou část druhému pojistiteli. Rozhodné právo je tedy třeba určit podle nařízení Řím I.

Nařízení Řím II

72. Došla jsem k závěru, že se na regresní nárok pojistitele vztahuje nařízení Řím I. Striktně řečeno není tedy třeba se dále zabývat nařízením Řím II. Pro pořádek však uvedu několik stručných poznámek.

73. Mám za to, že regresní nárok pojistitele nespadá do oblasti působnosti čl. 1 odst. 1 nařízení Řím II z následujících důvodů.

74. Zaprvé mimosmluvní závazkové vztahy tvoří „zbytkovou" kategorii. Z mé analýzy uvedené v bodech 58 až 62 tohoto stanoviska a mého závěru uvedeného v bodě 71 tohoto stanoviska vyplývá, že se původní řízení týkají smluvních závazkových vztahů. Článek 1 odst. 1 nařízení Řím II tedy nelze použít.

75. Zadruhé určujícím pro rozhodné právo nemůže být ani obecná kategorie mimosmluvních závazkových vztahů v článku 4 nařízení Řím II. Ve vztahu mezi pojistitelem tažného vozidla a pojistitelem taženého vozidla totiž nedošlo k žádné škodní události. Pojistitel tažného vozidla totiž nezpůsobil škodu pojistiteli taženého vozidla ani naopak. *Mezi oběma pojistiteli tedy neexistuje žádný mimosmluvní závazkový vztah*. Je sice pravda, že v důsledku dopravní nehody a škody, která při této nehodě vznikla poškozenému, vzniká pojistná událost či pojistné události podle pojistné smlouvy či smluv, avšak dotčení pojistitelé nebyli účastníky dané události. Jejich jediným spojením s danou událostí je jejich smluvní závazek přijatý v rámci pojistné smlouvy s pojistníky [33]. Podle ustálené judikatury platí, že „[...] deliktní nebo kvazideliktní odpovědnost může být zohledněna jen za podmínky, že je možné mezi škodou a událostí, která vedla k této škodě, prokázat příčinnou souvislost" [34].

76. Zatřetí regresní nárok pojistitele nespadá do žádné z kategorií mimosmluvních závazkových vztahů uvedených v článcích 5 až 12 nařízení Řím II.

77. Jak je tomu s článkem 18, který upravuje volbu práva v případě, kdy „poškozený" hodlá vznést nárok přímo proti pojistiteli osoby povinné k nahrazení škody, „stanoví-li to právo rozhodné pro daný mimosmluvní závazkový vztah nebo právo rozhodné pro danou pojistnou smlouvu"?

78. Význam článku 18 sice neosvětluje žádný bod odůvodnění, určité vodítko lze však odvodit z důvodové zprávy k návrhu Komise, pokud jde o článek 14 (který se následně stal článkem 18), kde je uvedeno: „Článek 14 určuje právo rozhodné pro otázku, zda poškozený může vznést svůj nárok přímo proti pojistiteli odpovědné osoby. Navrhované pravidlo má zajistit přiměřenou rovnováhu mezi dotčenými zájmy, neboť chrání poškozeného tím, že mu dává možnost volby a zároveň jeho volbu omezuje na dva právní řády, o nichž může pojistitel legitimně předpokládat, že budou uplatněny[:] právo rozhodné pro daný mimosmluvní závazkový vztah a právo rozhodné pro danou pojistnou smlouvu. V každém případě bude rozsah závazků pojistitele určen právem rozhodným pro pojistnou smlouvu. Stejně jako v článku 7, který se týká životního prostředí, znění zde použité zamezuje možným pochybnostem v případě, že poškozený své právo volby neuplatní".

33 — Viz bod 60 tohoto stanoviska.

34 — Viz rozsudek ÖFAB, C-147/12, bod 34 a citovaná judikatura.

79. Mám za to, že článek 18 pouze umožňuje poškozenému vznést nárok přímo vůči pojistiteli (spíše než vůči viníkovi) a ponechává přitom nedotčeny základní parametry situace. Otázka, zda může poškozený vznést nárok vůči viníkovi, se bude řídit právem rozhodným pro mimosmluvní závazkové vztahy. Otázka, zda je pojistitel ze zákona povinen vyplatit náhradu škody místo viníka, bude záviset na podmínkách pojistné smlouvy dle výkladu podle práva rozhodného pro danou smlouvu.

80. Potvrzuje se tak můj závěr, že nařízení Řím II není použitelné a pravidla stanovená v článku 20 pro společnou odpovědnost nejsou relevantní pro určení rozhodného práva ve věci C-359/14 nebo ve věci C-475/14.

Závěry

81. Ve světle výše uvedených úvah navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené Vilniaus miesto apylinkės teismas ve věci C-359/14 a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas ve věci C-475/14 takto:

— Článek 14 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES ze dne 16. září 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění, nestanoví zvláštní pravidlo pro určení rozhodného práva.

— V případě, kdy je dva nebo více pojistitelů společně a nerozdílně odpovědných za náhradu škody poškozenému, jemuž vznikla ztráta, škoda či újma v důsledku kvazideliktního či deliktního jednání či opomenutí pojistníka nebo pojistníků, a jeden z pojistitelů takovou náhradu vyplatil a nyní se domáhá náhrady od druhého či od ostatních pojistitelů, je třeba povinnost pojistitele nahradit škodu pojistníkovi nebo poškozenému jménem pojistníka považovat za smluvní závazek pro účely čl. 1 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). Smluvní povaha závazku poskytnout náhradu zůstává nedotčena tím, zda pojistitel vyplatí dotčenou částku přímo poškozenému nebo zda jeden pojistitel nahradí určitou část jinému pojistiteli. Rozhodné právo je tedy třeba určit podle nařízení Řím I.